

Bencze Sándor

Endrőd első iskolaigazgatója

1851-ben született Érsekújváron. Apja részt vett az 1848-as szabadságharcban. A tavaszi hadjárat győztes nagysallói csatájában folytatott hősi magatartásáért kitüntették. Sebesüléséből gyógyulva Klapka seregébe állt Komáromban, ahonnan visszatért Újvárra. Ott született fia Sándor.

Középiskoláit és a tanítóképzőt Esztergomban végezte 1874-ben. Ott jegyzői oklevelet is szerzett. Apró természetű. Merész fantáziájú, művészi értékekkel megáldott ember volt. Első munkahelye Zsámbékon volt.

Endrődre 1881-ben került. Itt előbb a lányok, majd hamarosan a fiúk tanítója lett. Katonai szolgálatot Bosznia okkupációjában teljesített, mint népfelkelő hadnagy.

Felesége, Nitzmann Ilona 1884 és 1904 között tíz gyermekkel ajándékozta meg férjét. (Ilona, Lajos, Sándor, Margit, János, Kálmán, László, József, Mária, Erzsébet) Közülük József tanítóként dolgozott a mai Hunyán. Leventeoktató és a dalárda karnagya is volt. Vallásos magatartása miatt 1950 Békésre helyezték át. Felesége Tihanyi Mária ugyancsak tanító volt, a Szobieszki János lengyel fejedelem egyenes leszármazottja. Bencze Margit és Fehérvári Ferenc tanító házasságából született ifj. Fehérvári Ferenc, aki az MTA fotóművészeként országos hírnévre tett szert, ő is tanító volt.

Bencze Sándor Zelinka János plébánostól kapott megbízást az igazgatói állásra. Az elemi iskolán kívül az iparos iskolát is vezette. Igen értékes munkát végzett a jó nevű endrődi iparosság teljes megelégedésére.

Nagy érdemeket szerzett a törökök kiűzésének 200. évfordulójának megünneplésében, és az 1886 évi Millenniumi ünnepek méltóságteljes megszervezésében.

1895-ben Grócz prépost plébános kérésére összeállította az Endrődi Iskolák Történetét. A gyomai Kner Nyomda által kiadott Békés Megye Földrajzához az Endrődre vonatkozó fejezeteket is ő írta.

1930-ban, Csernus Mihály plébános idején Endrőd Története c. összeállítást Kovács Mátyás, Palotai Ferenc, Lesniczky Sándor tanítók és Koczás Sándor polgári iskolai igazgató közreműködésével készítette el.

Szinte egész működése alatt és nyugdíjasan is részt vett az Egyház Tanács munkájában. Komoly, felelősségteljes munkája, egyházi pénztárosként is nagyon értékes volt.

Fiatalabb éveiben a kántort is több esetben helyettesítette. Tanítványai iránt szerető szigor volt jellemzője. Endrőd két kiválóságának: Uhrin Péter parasztfestő és Farkasinszki Imre, országosan ismert prímás és nótaszerző sikeres útjait egyengette.

1924-ben vonult nyugdíjba 47 évi áldásos tevékenysége után. „ Mint nyugdíjas, jelentős segítségül szolgált különböző egyházi egyesületeknek. Megtestesült eszménye volt a küzdő, dolgos katolikus magyar tanítónak... a legmagasabb helyről, Krisztus földi helytartójától kapott rendkívüli kitüntetést. Őszentsége XI. Pius pápa Pro Ecclesia et Ponticife érdemkereszttel tüntette ki.” (Ez a legmagasabb értékű kitüntetés, amiben nem egyházi személyek is részesülhetnek.)

1935-ben elveszti hűségese feleségét. 1937. október 28-án pedig Ő is megtér Teremtőjéhez. A Szarvasvégi temetőben, Újházi Miklós országos híró főkántor szomszédságában nyugszik, aki a rengeteg gyászolótól könnyekig megható búcsúztatóval köszönt el a halott nevében.

A búcsúztató záró sorait idézem:

„Bölcsőjétől távol,
Megpihenni itt óhajt,
Nálunk Érsekújvár helyett,
Hűségese párja mellett.
Édes lesz az álma majd.”

A Hármas-Körös 1937.Novemberi számának megemlékezése pedig így fejeződik be: „Kérjük a Mindenhatót, hogy hívő lelke találja meg az égi haza csendes békességében az örök boldogságot! Viszontlátásra Jézusnál!